

մեր շուրջը կը նայինք եւ կը տարածենք մեր տեսողութիւնը մինչեւ հայրենիք, չենք տեսներ երիտասարդութիւն մը՝ որ հայրենիքը սիրէ հինաւուրց հայրենասէրներու հրաշքով: Եթէ կայ սրտին մէջ յամեցող զգացում մը՝ որ կ'ալլասերէ իր սիրոյ տրոփումները, առիկա հանդամոլութիւնն է, նիւթապաշտութիւնն ու մարմնապաշտութիւնը:

Սակաւաթիւ են իրաւ հայրենասէրները, որ կը մնան կառչած հայրենի սրբազան հողին, եւ պատրաստ են բարձրագոյն պատնէշներու վրայ ողջակիզելու իրենց գարուն կեանքը հայրենիքի պատշպանութեան: Պէտք է ապերախտ ըլլալ հայ նահատակ ժողովուրդին հանդէպ, որուն կը պարտի ամէն հայ իր գոյութիւնը, իր հարստութիւնը, իր երջանկութիւնը, իր հանճարը եւ տաղանդը, իր պատիւն ու փառքը:

Ապագայնացած կիսահայր պարտաւոր է հասկնալ թէ մեղք կոչուած պատուհաս մը կայ, որ կրնայ փուլզումներ ստեղծել իր կեանքին մէջ, եւ անանուն բեկորի վերածել օտարաբոյր անհայտ վրայ իր... ապերախտութիւնը: Իսկ արտագաղթող հայերն ալ ասպնջական երկիրներու մէջ տարբեր կը հաւատան: Փրկութիւն կ'ուզեն, բայց Փրկիչը կը մերժեն. խաղաղութեան կը ցանկան, սակայն կռնակ կը դարձնեն խաղաղութեան Առաքեալին. սէր կը փնտռեն, բայց սիրոյ Աստուածը չեն ընդունիր:

Ժամանակն է որ այս տօնական օրերուն՝ լա՛յն բանանք մեր սրտերը երկնային Մանուկին մտորին առջեւ, եւ տանք անոր պատուականագոյն տեղը, որ իր բերած խաղաղութիւնը դառնայ նառագաթող իրականութիւն մեր կեանքին մէջ:

ՎԱՐԴԱՆ Ա. ՔՀՆՅ. ՏԻԻԼԿԷՐԵԱՆ

ՅԻՍՈՒՍԻ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՊԱՏՈՒԷՐԸ

Ղուկաս Ժ 27-28

Որպէս ներածական, լսենք Յիսուսի ուրախութիւնը. - Նոյն ժամուն Յիսուս Սուրբ Հոգիին պարգեւած ուրախութեամբ ըսաւ.

«Հա՛յր, երկինքի եւ երկրի Տէր, շնորհակալ եմ՝ Քեզի, որ այս բաները պահեցիր իմաստուններէն ու գիտուններէն եւ յայտնեցիր պարզ ու համեստ մարդոց: Այո՛, Հա՛յր, Դուն այսպէս ուզեցիր»: Ղուկ. Ժ. 21:

Աստուծոյ խտացեալ պատուէրը իր մարդ արարածներուն հետեւեալն է. -

«Սիրէ՛ քու Տէր Աստուածդ ամբողջ սրտովդ, ամբողջ հոգիովդ, ամբողջ զօրութեամբդ եւ ամբողջ մտքովդ» եւ «սիրէ՛ ընկերդ քու անձիդ պէս»:

Աստուած ինչո՞ւ մարդ արարածին, մարմնական եւ հոգեկան ամբողջականութիւնը կը պահանջէ: Աստուած, միթէ կ'ուզէ գերեվարել իր արարչագործած մարդը: Հա՛յր Աստուած, զոր Յիսուս ներկայացուց որպէս Սիրոյ Արարիչը, ինչո՞ւ թող չտար մարդ արարածին, որ ապրի այնպէս ինչպէս որ ան կ'ուզէ: Ուստի, Աստուծոյ փափաքը՝ պահա՞նջ մըն է, թէ անոր մէջ շնորհի մը եւ վայելչութիւն մը տեսնելու ենք:

Արարիչ Աստուած ունի բազմաթիւ յատկանիշներ եւ հանգամանքներ, որոնց գերագոյն առանձնաշատկութիւնը՝ սրբութիւնն է: Աստուած մարդ արարածէն յաջողութիւն չակնկալեք, այլ

հաւատարմութիւն: Ինչո՞ւ, որովհետեւ Աստուծոյ կերպարին ու նմանութեան պէս ոեւէ արարած, ունի նաեւ ազատ կամք, այնպէս ինչպէս Արարիչ Աստուած Ի՛նք:

Այս անսահման տիեզերքին մէջ, աստուածաստեղծ երկու անձեր գտնուեցան, որոնք իրենց ազատ կամքի եւ սնանկ սիրոյ պատճառաւ ըմբոստացան իրենց Արարիչին: Առաջինը կը կոչուէր. «Ով առտուանց ծագող Արուսեակ», եւ յետոյ կոչուեցաւ՝ Սատանայ: Երկրորդը, կը կոչուէր Յուդա, որ կոչուեցաւ՝ մատնիչ եւ գող:

Ներկայ ժամանակաշրջանին մէջ, ժողովուրդներ կը դիտեն իրենք զիրենք ցեղայի՛ն դիմակով: Օրինակ, երբ հայեր ներգաղթեցին Գաւառ, հիմնեցին հայ եկեղեցիներ եւ հայ դպրոցներ: Նաեւ բոլոր զանազան ազգեր եւս հիմնեցին իրենց ուրոյն եկեղեցիներն ու դպրոցները: Աստուած ազգութիւններ չհիմնեց, այլ մարդկութիւն: Նոյնպէս ալ, Աստուած մարդ արարածը միայն այս երկրին համար չստեղծեց, այլ համայն տիեզերքի սպասաւորութեան համար: Վերոյիշեալ պատճառաւ Ան ղրկեց Իր Միածին Որդին Յիսուս, որպէս Դաստիարակ, պատրաստելու համար մարդկութիւնը համայն տիեզերքի քաղաքացիներ ըլլալու: Յիսուս եկաւ հողաշէն մարդկութիւնը փոխակերպելու հոգեղէնի՝ եւ անոր պարգեւելու յաւիտենակա՛ն կեանք: Կարգ մը մանկամիտ հաւատացեալներ կը կարծեն, թէ մեռելոց յարութենէն յետոյ բոլոր հաւատացեալներ քնարը իրենց ձեռքին շարունակ պիտի երգեն ու փառաբանեն զԱստուած:

Արարիչ Աստուած ոչ թէ մեզմէ փառաբանուիլ կ'ակնկալէ, այլ մեր սէրը, հաւատարմութիւնը, վստահութիւնը եւ գործունէութիւնը: Համայն տիեզերք իր անհամար յուսատու ջահերով, սկզբնական

դարերէ ի վեր, կը փառաբանեն զԱստուած: Մեր աշխատասիրութիւնը եւ հաւատարմութիւնն է որ պիտի փառաբանէ եւ ուրախացնէ զԱստուած եւ ոչ մեր քնարական երաժշտութիւնը: Ան մարդը ծուլութեան համար չստեղծեց, այլ մարդը դառնալու է ստեղծագործ եւ բեղուն: Յիսուս ըսաւ.

«Իմ Հայրս մինչեւ հիմա կը գործէ, ես ալ կը գործեմ»: (Յով. Ե. 17)

«Ես եմ ճշմարիտ որթատունկը, եւ Հայրս մշակն է: Անիկա կը կտրէ վրաս հաստատուած բոլոր այն նիւղերը որոնք պտուղ չեն տար» (Յով. ԺԵ. 1-2):

Տեսնենք թէ Աստուծոյ բարձրագոյն պատուէրները ի՞նչ կը յայտնաբերեն իրեն կերպարանակից մարդ արարածին:

Առաջին.- «Սիրէ քու Տէր Աստուածդ ամբողջ սրտովդ»:

Ի՞նչ կը նշանակէ «Սիրել», եւ ինչո՞ւ սիրելու ենք զԱստուած: Սիրել, յանձնառութիւն մըն է, այսինքն պարտականութեան ստանձնում: Աստուած բոլոր աշխարհը սիրեց, եւ այդ սիրոյն համար ղրկեց Իր Միածին Որդին, բայց ի՛նչ օգուտ, երբ անոնք Ջինք չսիրեցին եւ սպաննեցին Անոր Միածինը: «Բառ երբ կարելոր չեն, այլ ապրող ու շնչող հաւատք, նման այն զոյգերուն՝ որոնք կ'ապրին միասին ու կը սիրեն իրար, եւ յաճախ խօսիլը կը նկատեն անկարելոր. որովհետեւ երբեմն նայուածք մը, ժպիտ մը եւ ձեռքի սեղմում մը աւելի շատ բան կ'ըսեն քան որեւէ խօսք» (Նուրհան Արքեպիսկոպոս):

Ի՛նչ փառք ու փրկութիւն, բռնել ու սիրել աստուածային բարեբար Ձեռքը, այդ հրաշագործ ու ամենասուրբ Ձեռքը, որ գթառատ՝ կու տայ ու կը մոռնայ, կը փրկէ ու կը գոհանայ, կը նախատուի ու կը ներէ, եւ ցոյց տրուած ապերախտութիւններու հակառակ՝ չի զրկեր մեզ Իր աստուածային շնորհներէն ու պաշտպա-

104 - 2006

նութենէն: Մեծագոյն պատուիրանը ըստ Յիսուսի հրահանգին «Պիտի սիրես քու Տէր Աստուածդ քու ամբողջ սրտովդ» է: Հրահանգ պատուէրը, հաւատալէն աւելի սիրել է: Սիրելը տառապիլ է: զԱստուած սիրելը՝ պաշտել է, սրբութեամբ: Մի՛ սպասեր սիրուիլ, կրնա՞ս սիրել՝ սիրէ՛: Մի՛ ակնկալեր առնել, կրնա՞ս տալ՝ տուր: Մի՛ սպասեր փնտռուիլ, կրնա՞ս փնտռել. փնտռէ: Հաւատալ ու սիրել այն զոյգ ճառագայթաբաժակ շողերն են, որոնք կը սրբացնեն մարդը եւ տեսանելի կը դարձնեն Անտեսանելին: Սատանան ալ կը հաւատայ բայց չսիրեր զԱստուած:

Քրիստոս այնքան սիրեց մարդը, որ իջնելով զօրութեան քարձոնքներէ ոչ միայն «Մարմին եղաւ», այլ լուաց նաեւ իր աշակերտներուն ոտները եւ այսպիսով եղաւ բացառիկ օրինակը սիրոյ եւ խոնարհութեան: Յիսուսը խաչեցին, որովհետեւ Ան ուսոյց ա՛յն տեսակ սէր մը, որ վտանգ էր հասարակ մարդու, սէր մը որ ամբողջական նուիրում եւ անձնատուութիւն կը պահանջէր:

Երկրորդ - «Սիրէ՛ քու Տէր Աստուածդ ամբողջ սիրտովդ»:

Կեանքի իսկական գեղեցկութիւնն ու զօրութիւնը, սիրտով սիրելու հրաշագործ արտայայտութեան մէջ կը կայանայ: Հաւատքի եւ յոյսի բանալին սէրն է, Քրիստոնէութիւնը խարսխուած է սիրոյ վրայ, որովհետեւ Աստուած սէր է: Սիրոյ ծիրը լայն է: Սահմանը՝ անծայրածիր, ինչպէս մեզ Ստեղծողին Հոգին: Պետրոս առաքելի սրտին սիրոյ զսպանակը ոտքի կանգնեցուց զինք՝ իր ուրացումէն յետոյ: Կեանքը պարտի դառնալ հանդիսարան հաւատքի, սիրոյ եւ ծառայութեան: Մարդու ինքնակատարելագործման ուղին կ'անցնի սիրող սրտի մը մաքրագտման բուրախով:

Աստուածաշունչին մէջ «սիրտ» բառը ընդհանրապէս իր սովորական

իմաստով չէ որ կը գործածուի, այլ՝ փոխաբերական նշանակութեամբ: Ընդհանրապէս միտքը, այսինքն խորհողութեան, դատողութեան եւ կամեցողութեան կեդրոնը. - Մատ. ԺԲ. 34, ԺԵ. 18-19, Մար. Բ. 6, Ղուկ. Գ. 15:

Ամէնէն առաջ սիրտը կ'ստեղծուի մօր արգանդին մէջ: Առաքելներու հրեղէն լեզուները չկարողացան ջերմացնել սառ դարձած Հրեայ ժողովուրդին սիրտը: Երանի՛ անոնց, որ մաքուր են սրտով (կը նշանակէ՝ Աստուծոյ նուիրուած, Աստուծոյ յատկացուած, կամ Աստուծոյ պատկանող), որովհետեւ անոնք զԱստուած պիտի տեսնեն»: Աստուած կը փնտռէ քարութեան, ծառայութեան եւ նուիրումի ոգիով օժտուած սիրտերը: Հաւատացեալի մը սիրտը աւելի խոր կը զգայ, քան միտքը կը մտածէ:

Սիրտը գիրք մըն է ուր կ'արձանագրուին ոչ միայն ինչ որ կը սորվի մարդ, այլեւ անոր խորհողներն ալ:

1. Առաջին էջն է գիմագիծը, մանաւանդ աչքերը:

2. Աչքեր կան որ հեռատես են, աչքեր ալ որ կարճատես կ'ըլլան: Աչքեր կան, մշուշոտ, աչքեր կան ամէն ինչ պղտոր տեսնելու հակամէտ...:

Գաղափարականը, քիւրտ իրականութենէն շատ գերազանց ըլլալով, միտքը կը դիւթէ, եռանդը կը վառէ, երեսակայութիւնը կը բորբոքէ եւ սիրտը կը լեցնէ յորդ գագաթներով: Մեղքը կը կարծրացնէ մարդու սիրտը, սէրը կը կակուղցնէ: «Սէր անուն Յիսուս, սիրով քով նմեա՛ սիրտ իմ քարեղէն»: Սէրը իրեն բնակարան ունի սիրտը: Ուրեմն սուրբ պահեմք մեր սիրտը, մեր միտքը եւ մեր կեանքը: Աննուանելի մեծութիւնը, ո՛չ հանճարեղ գիտունն է, ո՛չ ներհուն մտաւորականը, ո՛չ շնորհագարդ

արուեստագետը, ո՛չ դպիսեկիր քերթողը, ո՛չ վերապագ աղօթողը, ո՛չ ամենագոր աշխարհակալը եւ ո՛չ ալ ոսկեկշիռ միլիոնատէրը: Կեանքի մէջ իսկական մեծութիւնը՝ այն մահկանացու մարդն է, որուն սիրտը կը գործէ աստուածային գթութեան եւ զոհողութեան բարախումներով: Մարդկային սիրտը ոսկեհամ մըն է գոր պարտի պեղել ամէն Քրիստոնեայ, ի գիտակցութիւն այն գանձին, որուն վրայ խօսեցաւ Սուրբ Փրկիչը:

1. Սուրբ մարդուն սրտին մէջ ամէն առաւօտ կը ծագի Արդարութեան Արեգակը:

2. Պիղծ մարդուն սրտին մէջ, կը տիրէ ատելութիւնը՝ մա՛յրը բոլոր չարիքներուն:

3. Սուրբ Աւետարանը Սի՛րտն է Յիսուսի, որ բացուած է բոլոր մարդոց առջեւ, գերզգայուն, բարերար, կարեկից եւ շնորհաբաշխ:

Այն սիրտը, որ կը հաւատայ, կը յուսայ, կը սիրէ, կը պայքարի եւ իր կեանքի ուղղութիւնը կը վստահի Աւետարեք Միածնին՝ կը մնայ անպարտելի ամէն արհաւիրքի դիմաց:

Ախրտն է որ սուրբեր կը պատրաստէ:

Երրորդ.- «Սիրէ՛ քու Տէր Աստուածդ ամբողջ հոգիովդ»:

«Հոգի» բառը կը նշանակէ ու կը յայտնաբանէ այդ անտեսանելի գործօն գորոյթը, որ կը շարժէ մարդկային ընկերային, մշակութային, գաղափարական եւ քաղաքական ընթացքը, ըմբռնումը եւ կամեցողութիւնը: Մարդկութիւնը ունի իր հոգին, եւ այդ հոգին Աստուծոյ հետ իր ունեցած սուրբ հաղորդութիւնն ու աղօթքն է: Մարդ արարած՝ մարմին եւ հոգի, սակայն իրապէս մէկ են:

1. Մարդկային մարմինն ու հոգին Աստուծոյ կամքին արտայայտութիւնն են:

2. «Հոգի» բառը կ'ակնարկէ մարդկային կեանքին եւ անոր ընդհանուր անձնաւորութեան:

3. «Հոգի» նաեւ կ'ակնարկէ մարդուն ներքին սկզբունքին եւ համոզումին:

Հոգեկանը իրականութեան գործօն արտացոլացումն է, որ կ'իրագործուի բարձրագոյն էակներուն մէջ, որոնք կը սիրեն զԱստուած: Սիրելով զԱստուած հոգին կը ջախաւորուի եւ իմացականութիւնը կը ծլարձակուի: Մարդ բաղադրութիւնն է նիւթի եւ հոգիի, մահուան եւ յաւերժութեան: Միտքը կը զարգանայ, իսկ հոգին թռիչք կ'առնէ կը սաւառնի եւ կը խոյանայ: Տիեզերքն համօրէն խորհրդանշումն է Հոգեւորին: Հոգեկանին կարեւորութիւնը անոր աստուածաբանական յատկանիշները չեն, այլ Անոր դերը մեր կեանքին մէջ:

Սուրբ Հոգին, Յիսուսը Փոխարինողն է Անոր երկրաւոր բացակայութեան ընթացքին. - Յով. ԺԴ. 26: «Դեռ շատ բաներ ունիմ ձեզի ըսելու, բայց հիմա չէմ կրնար տանիլ: Երբ որ գայ Ինքը՝ ձգմարտութեան Հոգին, ամենայն ճշմարտութեամբ պիտի առաջնորդէ ձեզ. որովհետեւ ոչ թէ ինքնիրմէ պիտի խօսի, այլ ինչ որ լսէ՝ զայն պիտի խօսի. եւ գալիք բաներու մասին պիտի պատմէ ձեզի» - Յով. ԺԶ. 12-13:

Չորրորդ.- «Սիրէ՛ քու Տէր Աստուածդ ամբողջ գորութեամբդ»:

Հաւատալու գորոյթը, ո՛չ թէ հաւատքի՝ մէջն է, այլ չհաւատալու՝ ազատութիւնը ունենալով հանդերձ, հաւատալուն մէջն է: Մարդ էակը աղօթքով ու խորհրդաբանութեամբ սպասելու է մինչեւ որ գորութեամբ զգեստաւորուի քարձունքներէն, մեզ սիրո՛ղ՝ Հոգի Աստուծմէ: Անտեսանելի, սակայն զգալի ներկայութիւն մը կայ թէ՛ մեր շուրջը եւ թէ մեր մէջ, Որուն Զօրութեամբ մենք

թէ՛ կը գոյատեւենք ու նաեւ յաղթական կ'ըլլանք: Քրիստոսի վերանորոգիչ՝ զօրութեամբ էր որ հայը վերանորոգեց իր օճախը ուր որ ափսոսանք, ամէն անգամ որ մարդիկ ֆանդել փորձեցին: Սուրբ Հոգւոյ խոստումը ոչ լեզուներով եւ ոչ ալ կրակով էր, այլ՝ զօրութեամբ:

Հայաստանի հողը, ջուրը, կարծր քարը, շօշափելի միջավայրը, մասնաւոր հրապոյր մը ունի, ֆաշտական ոյժ մը ունի հայ մարդուն համար,

1. Հայրենի հողին այդ հմայքը, միաժամանակ զօրութիւն է, եւ ոյժ է:
2. Հայրենիքի հողը շաղախուած է, մեր նախնեաց բիրաւոր նահատակներու եւ անթիւ անձնուրաց հաւատացեալներու արիւնով:
3. Հողը անբացատրելի զօրութեամբ մը կը համակէ մեր բոլորին հոգին:
4. Տեսանելի հողին ընդմէջէն՝ անտեսանելի հոգեկա՛ն ոյժ մըն է որ կը ցոլայ դէպի մեզ:
5. Անկենդան հողէն ու ջուրէն, եւ կարծր միջավայրէն, կը հաղորդուինք կենդանի զօրութեամբ մը, որ թեւէ չի տարրալուծուիր գիտականօրէն, բայց կ'ապրուի իմանալի զօրութեամբ:

Կա՞յ գիրք մը որ աւելի սատարած ըլլայ մարդկային մշակոյթին եւ հոգեկան անման: Եւ կա՞յ հայերէն գիրք մը, որ աւելի խոր ազդած ըլլայ հայ սրտի ու հոգւոյ վրայ, աւելի գեղեցկօրէն պայծառակերպած ու զօրացուցած զայն, քան Մաշտոցի թարգմանած Աստուածաշունչը: Ուստի՝ մեր ուղին փնտռենք այն բացառիկ զօրութեան մէջ, որ աստուածային առաջնորդութիւն կ'ըսուի: Զօրութեան եւ յաղթանակի (Յարութեան) այս անդիմադրելի ուժը չի կրնար յերկրածոյ, պատրանքային կամ ինքնախաբէական դէպքի մը արդիւնք ըլլալ աշխարհի բոլոր ազգերուն մէջ: Յիսուսի եկեղեցին Հայութեան միութեան

եւ զօրութեան ամրապնդիչ հոգե-կրօնական կոռուանն է: Աստուածային Սէ՛րը՝ մեր կեանքին, իմա՛ստն է, մեր գոյութեան եւ զօրութեան աղբիւրը, եւ գաղտնիք մեր յաւերժութեան:

«Յիսուս կանչեց տասներկու աշակերտները եւ անոնց զօրութիւն եւ իշխանութիւն տուաւ բոլոր չար ոգիները հանելու եւ հիւանդութիւնները բժշկելու: Ապա զանոնք ղրկեց որ Աստուծոյ արքայութիւնը փարփեն եւ հիւանդները բժշկեն» - Ղուկաս Թ. 1-2:

Աղօթքը՝ զօրութեան եւ կեանքները հիմնովին փոխող վառ իրականութիւն մըն է: Ազդու եւ արդիւնաւոր գործօն մըն էր աղօթքը Յիսուսի կեանքին մէջ:

Հինգերորդ.- «Միտէ՛ քու Տէր Աստուածդ ամբողջ մտքովդ»:

Գոյութիւնը (նիւթ, մարմին եւ էութիւն) ոչինչէն յառաջ չի կրնար գալ: Նիւթը միտէն յառաջ եկած ըլլալու է, որովհետեւ ամէն ինչ մտածումի մը արդիւնք կամ հետեւանքն է: Միտք մը եւ նպատակ մը կայ անջրպետի գոյացութեան մէջ: «Խորհուրդ խորին, անհասանկիզբն:» Նիւթը յառաջ եկած ըլլալու է Տիեզերակա՛ն Միտէն՝ Աստուծմէ: Միտքը պարզ ուղեղային բջիջներու տրցակ մը չէ՛: Միտքը անձնաւորութեան մը ներկայութիւնն ու գոյութիւնը կ'ապացուցանէ: Կեանքի D.N.A. գանձարանին տեղեկութիւնները ո՛րքէ գոյութեան եկած են: Ո՞վ ամբարած է զանոնք ու կարգաւորած իւրաքանչիւր անձին համար: Նիւթէն՝ մտածում եւ օրէնք չի կրնար աղբիւրել: Մտածում եւ օրէնք միտէն կու գայ՝ Տիեզերական սիրոյ՝ Միտէն՝ Աստուծմէ:

Ինչո՞ւ սիրել զԱստուած մեր ամբողջ միտքով: Որովհետեւ «միտք»ը կրնայ թէ՛ աստուածային ըլլալ, եւ թէ՛ սատանայական: Մարդ որո՞ւ որ բանայ իր սրտին դուռը, ա՛ն կը կառավարէ

մարդու միտքը այնուհետև: «Աստուծոյ Որդին եկաւ ու բացաւ մեր միտքերը, որպէս զի ճանչնանք ճշմարիտ Աստուածը» - Ա. Յով. Ե. 20: ՄԻՏՔԸ նիւթականէն աւելի անձնական եւ գիտակցական իրողութիւն մը կը ներկայացնէ տիեզերքին մէջ, ոչ պարզ զօրութիւն մը: Զօրութիւնը առանձինն, առանց մտքի, չի կրնար հնարել գեղեցկութիւն, արդարութիւն եւ բարին: Եթէ Անձնաւորութիւն, Ինքնութիւն եւ Հեղինակաւորութիւն ճանչցուած ՄԻՏՔ՝ Աստուած գոյ չէ, մարդ ինչո՞ւ կ'աղօթէ ու կը շարունակէ աղօթել եւ հնազանդիլ Գերագոյն Միտքի կամ Բացարձակի: Եթէ կը փափաքիս գտնել, փորձէ՛ աղօթել եւ հանդիպիլ Աստուծոյ՝ Գերագոյն ՄՏՔԻՆ:

Մարդուն անաղարտ միտքը Յաւիտեանականին Մտքին մէկ ցոլքն է, լոյսի ոկկէանին մէկ հիւլէն: Միտքը տեսանելի կը դարձնէ բազմաթիւ սկզբունքներ եւ գիտական կանոններ՝ «թէօրիա», իսկ հոգին կը տեսաւորէ խորհուրդն ու կ'իմաստաւորէ մտածումներու բարիի կամ չարի ընթացքը: Միտքը գերագոյն եւ գեղեցկագոյն պարզեւններէն մէկը՝ Աստուծմէ շնորհուած է մարդուն: Միտքը կը նախը հոգեկան եւ իմացական տարածութեան անսահման ոլորտները: Ան կը զննէ անցեալ դարերու հեփիաթային հորիզոնները, կը հրապարակէ զմայլելի ճշմարներ, գանձեր եւ ճշմարտութեան ճշոյլներ եւ անսպառ նիւթ կը հալթայթէ հնախոյզին, երկրաբանին եւ բանասէրին:

Աստուած յայտնութիւն մըն է, որ կը ծագի մարդկային սրտին երկնակամարին վրայ ու կը լուսաւորէ միտքը: Ամէնէն հարցասէր միտքը գոհացնող բացատրութիւնները՝ Խաչեցեալին լոյսով կը բանան իրենց դռները: Թէեւ միտքը կախում ունի ուղեղին եւ անոր աջակ-

ցութեան որպէս մեքենայ, այսուամենայնիւ տարբեր է ու աւելի գերադասուողէն: Որոշում առնողն ու դատողը միտքն է ու ոչ ուղեղը: Միտքն ու կամքը ոչ մարմնական են ու ոչ ալ շօշափելի, այլ ազատ իրողութիւններ եւ իսկութիւններ: «Այս աշխարհի «աստուած»ը նկատուած Սատանան կուրցուցած է այդ անհաւատներուն միտքը, որպէս զի չըլլայ որ Աւետարանին բերած լոյսը ծագի անոնց մէջ, այսինքն՝ տեսնեն փառք Բրիստոսի, որ անտեսանելի Աստուծոյ Պատկերն է» - Բ. Կորնթ. Դ. 4:

Յիսուս ի՞նչպէս կը տեղեկանայ ուրիշի մը մտածումին: Մտածումը շօշափելի կամ տեսանելի առարկայ մը չէ: Մտածումը անձի մը իսկական ու էական հոգեղէն ինքնութիւնն է: Ներքին այդ անթափանցելի կորիզը, այդ կեդրոնական անմատչելի ուրոյն գոյացութիւնը, որ կը զանազանէ մարդը անասուններէն ու նաեւ իւրաքանչիւր մարդ արարածը իրարմէ:

1. Մեր Տիրոջ թափանցումը սոյն անմատչելի ներքին էութեան, ապացոյց է, թէ Ի՛նքն է այդ հոգեկան ինքնութեան Արարիչը եւ Ի՛նքն ունի սոյն հաղորդակցութեան բանալին եւ մատչելիութիւնը:

2. Այս հոգեկան մօտեցումի, մատչելիութեան եւ հաղորդակցութեան համար է, որ Աստուած կը լսէ ու կ'իմանայ մեր աղերս խնդրանքները երբ կ'աղօթենք: Աստուած է որ կը ֆննէ մեր սրտերը: Աներեւոյթը երեւելի կը դառնայ հաղորդական դարձնելով խորհուրդը: Մենք մարդկային բառերով չենք աղօթեր Աստուծոյ, այլ հոգւոյ՝ անմրմունջ զգացութեամբ ու գիտակցութեամբ, որովհետեւ Ան որպէս տիեզերական Միտք, յարաբերութեան մէջն է մեր մտածողութեան:

Եկեղեցիները եւ հաւատացեալները իրարմէ բաժնող գլխաւոր պատճառները,

անոնց սեփականացուցած ծէսերն ու իմաստասիրական հեթանոս վարդապետութիւններն ու նաեւ «գլիշէ» եղած խօսքերն են, որոնք այլեւս կորսնցուցած են իրենց արժէքը սխալ գործածուելով, ինչպէս «Վերստին Մնած եմ» խօսքը: Միացո՛ւր բու կեանքդ՝ մտածումներդ եւ ապրումներդ Յիսուսի Լոյսին: Աստուծոյ էութիւնը միշտ վեր պիտի մնայ մարդոց կերտած կաղապարներէ եւ մտածումներէ: Մարդկային ուղեղը, որ նիւթեղէն է, կը պատկերացնէ մարդկային աննիւթական մտածումները եւ խորհրդածութիւնները - գի՛րն ալ որ պատկերալից է, տեսանելի եւ շօշափելի կը դարձնէ ուղեղին տեսանելի եւ աննիւթական ըմբռնողական խորհուրդները:

Ուրեմն երբ «բոլոր մտքով սիրենք զԱստուած», ա՛յդ ժամանակ պիտի կարենանք տեսանելի ընել զԱյն մեր կեանքով, ապրումով եւ առարկայականօրէն: Ուստի կ'ուզե՞ս վկայել զԱստուած ու դառնալ Անոր գործակիցը, սիրէ՛ բու Տէր Աստուածդ բոլո՛ր մտքով որպէս զի դառնաս՝ անտեսանելի Արարիչիդ, տեսանելի՛ արարած մարդ էակը:

Վեցերորդ.- «Սիրէ՛ ընկերդ բու անձիդ պէս»:

Ջգացող եւ որոնող հոգին կը հարցնէ. «Ինչո՞ւ կ'ապրիմ, ո՞ւր կ'երթամ, ի՞նչ է կեանքիս էութիւնն ու նպատակը»: Արուեստն ու գիտութիւնը պատասխան չունին: Յիսուս, չպատճառաբանուած բան մը չէ ձգած, եթէ ընդունակութիւնն ունիս տեսնելու, լսելու, զգալու, մտածելու եւ տրամաբանելու: Մարմնական մտածողութեան տեսադաշտը կանոնական ու դատողական տարածութեան շրջագիծին մէջ կը գործէ, իսկ հոգեւորութիւնը իրականին ու իսկականին կը ներթափանցէ: Որովհետեւ կ'ողջագուրէ զԱստուած հաւատքի լոյս նախաբանով:

«Ընկեր», «ընդկեր»ը այն անձն է որուն հետ մենք սեղան կը նստինք, այսինքն՝ սեղանակցութիւն եւ սրտակցութիւն կ'ընենք: Մարդկային կեանքը բարդ է, ընկերական պատահարները այլազան: 18րդ դարու վերջին տասնամեակներուն, Ֆրանսական Մեծ Յեղափոխութեան այս երկու տիտաններուն (Ռոպէսպիէր եւ Տանթոն) սկզբնական սերտ ու ընկերական գործակցութիւնն ու հետագայ մահացու ատելութիւնը անջնջ ելիօրէն արձանագրուած պիտի մնան իբրեւ ընկերական ոգիի աղետաման ցաւագին օրինակներ եւ ամէն գնով իշխանութեան տիրանալու մարդկային ամենավատ բնագղներու դրսեւորում: Այս է վերջը բոլոր ընկերադաւ վատերուն...:

Մեր Տէրը՝ Յիսուս ոչ մի տող գրած է, բայց ապրած է Իր աշակերտներու ընկերակցութեան մէջ իբրեւ կենդանի Գիրք: Իր պատուիրաններով այնպիսի Լոյս սփռած է անոնց հոգիներէն ներս, որ անջնջելի պիտի մնայ յաւերժօրէն: Ուիլիըմ Քէյրի ներշնչեց մօտ 2 հարիւր կղերականներ, որոնք 1795ին հիմնեցին Լոնտոնի Աւետարանչական Ընկերակցութիւնը աւետարանելու համար ոչ-քրիստոնեայ ազգերը: 1804ին, Լոնտոնի Աւետարանչական Ընկերակցութեան հետեւանքով է որ հիմնուեցաւ Ս. Գրոց Ընկերութիւնը:

«Այսօրուայ ընկերային կեանքի սկզբունքները, շուկայականութիւնը, նիւթին նոխութիւնը, նոյնիսկ բարօր պայմաններու ստեղծումը չեն կրցած ամբողջապէս ապահովել սրտի այն անդորրութիւնը զոր կը փնտռենք մենք» (մարդկութիւնը). - Դոկտ. Արէլ Քենյ. Օղլուգեան: Ճարտարարուեստականացումն ու արդի գիտութեանց յառաջացումը յեղաշրջեցին մարդկային բաղադրութիւնն ու ընկերային կեանքը: Այժմ մարդ արարած ազատ է,

բայց միայնակ, մանաւանդ երբ հոգեպէս ու մարմնապէս կը կարօտի՝ ընկերոջ մը:

Հայր Աստուծոյ Պատուիրակ Յիսուս երբ իր սիրոյ պատուէրը աւարտեց, ողորմելի Փարիսեցիին ինքզինք արդարացնել ուզելով, հարցուց Յիսուսի.

«Բայց ո՞վ է իմ ընկերս»:

Մարդասէր Բարի Հովիւ Յիսուս, փոխանակ բարկանալու աստուածաբան Փարիսեցիի անմտութեան, պատմեց Բարի Սամարացիին Առակը:

Առակները հայելիներու կը նմանին, ուր անձ մը ինքզինք կը տեսնէ: Առակը, սակայն, անկախ է ամէն ազգային ու աշխարհագրական սահմանափակումէ եւ պայմանաւորումէ: Անկա կը պատկանի բոլոր ժամանակներուն եւ կը խօսի բոլոր ժողովուրդներուն՝ նոյն լեզուով: Առակը ճշմարտութիւնը ճանչցնելու ամէնէն արագ եւ ուժգին կերպն է: Յիսուսի առակները յաւիտենական ճշմարտութեան մեկնութիւն ցոյացնող պատկերներ են: Քրիստոսի առակները, արուեստի բոլոր մարզերուն մէջ, դարձած են բանաստեղծութիւն, ֆանդակ, իմաստասիրութիւն կամ նկարչութիւն, գրականութիւն կամ գեղարուեստ: Եկեղեցւոյ հովիւը, իրարու հետ հաշտեցնելու է երեւելին եւ աներեւոյթը, իրականութիւնը եւ գաղափարը, ճշմարիտը եւ գեղեցիկը ու ժամանակաւորն ու յաւերժականը:

«Բարի Սամարացի»ի առակին կեդրոնական յորդորն ու խրատականն է, «ընկեր» նկատել բոլոր անոնք, որոնք կը կարօտին մեր օգնութեան, առանց

ազգային, ցեղային կամ քաղաքական նկատումներէ տարուած: Մարդիկ ինչո՞ւ ինկածի մը, վիրաւորեալի մը, կամ անօթիի մը կամ բշտամիի մը օգնութեան հասնելու կը դժուարանան: Որովհետեւ օգնել՝ սիրել է: Երբ օգնես ոեւէ ինկած մը, օտարական մը կամ ցեղակից մը, անպայման փսակէդ բան մը կը պակսի: Իսկ եթէ սպաննես զայն, անոր հարստութեան կը տիրանաս:

Բարի Սամարացին մարդասէր էր: Ան սիրե՛ց իր թշնամին, ուստի օգնելու համար զայն, նկատի չառաւ իր փսակը եւ ժամանակը: Ան մոռցաւ իր օրապահիկ աշխատանքը, ու անոր փոխարէն կիսամեռ օտարականը տարաւ պանդոկը, խնամեց զայն, փոխանակ ֆահանային ու կղերականին նման որոնք իրենց ճամբան շեղեցին որպէս զի չտեսնեն իրենց կիսամեռ ցեղակիցը եւ օգնեն անոր: Իսկ Սամարացին՝ իր թշնամին եւ օտարականը, ամբողջ օր մը խնամելէն յետոյ, պանդոկապետին երկու արծաթ դահեկան տուաւ եւ ըսաւ. «Խնամէ՛ զայն, եւ ինչ ծախս որ ընես իրեն համար՝ յաջորդ գալուս կը վճարեմ»:

Յետոյ Յիսուս հարցուց Փարիսեցիին, ըսելով. «Արդ, բու կարծիքովդ՝ այս երեքէն ո՞ր մէկը եղաւ աւագակներուն ձեռքը ինկողին ընկերը»: Օրէնքի ուսուցիչը ըսաւ. «Ան՝ որ հոգ տարաւ անոր»: Յիսուս, մեծ համբերատարութեամբ ըսաւ.

«Գնա՛, դո՛ւն ալ նոյնը ըրէ»:

ԱԼՊԷՌ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ